

A 1917/UHN

Tekijä Kestävä Pohjola -valiokunta
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Valiokuntaehdotus nuorten pohjoismaisen ilmasto- ja biodiversiteettineuvoston sekä vastaavien kansallisten neuvostojen perustamisesta

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että kuhunkin maahan perustetaan olemassa oleviin rakenteisiin perustuva edustuksellinen nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvosto, joka velvoittaa hallitusta käsittelemään nuorten ehdotuksia ja kuulemaan heitä olennaisissa ilmasto- ja biodiversiteettiä koskevissa päätöksissä ja esityksissä sekä ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston suositukset.

Taustaa

Pohjoismaiden visiona on tehdä Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue. Lisäksi valtioiden ja hallitusten päämiehet hyväksyivät vuonna 2019 julkilausuman, jonka mukaan Pohjolasta tulee hiilineutraali alue. Pohjoismaiden ympäristöministerit ovat puolestaan hiljattain allekirjoittaneet biodiversiteettijulkilausuman, jonka mukaan tavoitetta on määrä toteuttaa muun muassa "*edistämällä ja tukemalla* nuorten ja muiden sidosryhmien täysipainoista ja tehokasta osallistumista globaalin biodiversiteettikehyksen täytäntöönpanoon". www.norden.org/fi/declaration/kansainvalisen-biodiversiteettisopimuksen-viimeistely-pohjoismaisen-lahestymistapa

Nuoret ovat keskeisiä toimijoita ilmasto- ja biodiversiteettikeskustelussa, ja kaikkialla Pohjolassa lapset ja nuoret osoittavat mieltään nykyistä kunnianhimoisemman ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikan puolesta.

Nuorten kansalliset ilmastoneuvostot voivat olla neuvoo-antavia elimiä, jotka esittävät pohjoismaisille ja kansallisille päättäjille pohjoismaista hyötyä tuottavia suosituksia. Kattavan edustuksen ansiosta nuorilla on mahdollisuus laatia innovatiivisia ja visionäärisiä suosituksia, sillä uusia ideoita syntyy usein sellaisten ihmisten kohdatessa, jotka eivät muuten ole toistensa kanssa tekemisissä. Nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvostojen jäsenet voivat myös toimia esikuvina muille nuorille: he voivat

osoittaa, että nuorten ääntä kuunnellaan ja että kaikilla on oikeus tuoda mielipiteensä julki ja siten vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan. Vaikuttaa voi esimerkiksi pitämällä esitelmiä ja jakamalla tietoa peruskouluissa ja muissa oppilaitoksissa. Neuvostot voivat lisäksi järjestää ja osallistaa ilmastokeskusteluun myös nuoria, jotka eivät vielä ole mukana toiminnassa.

Nuorten Pohjoismaiden neuvoston (UNR) sihteeristö on pyytänyt pohjoismaisilta nuorisoneuvostoilta näkemyksiä nuorten ilmastoneuvostojen perustamisesta, ja UNR:n sihteeristö on saanut vastauksia Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan nuorisoneuvostoilta.

Suomesta, Ruotsista ja Norjasta saaduista vastauksista käy ilmi, että ministeriötason ilmastotyö on järjestetty eri tavoin eri Pohjoismaissa, ministeriöiden ja nuorisoneuvostojen välisessä suhteessa on joitakin maiden välisiä eroja ja eri maissa on parhaillaan käynnissä erilaisia asiaan liittyviä prosesseja. Yksi asia yhdistää kuitenkin Pohjoismaita: ministeriöissä nuorisoneuvostoja pidetään nuorisovaikuttamisen ja nuorten mielekkään osallistumisen ajureina, ja neuvostojen työ nuorten osallistumisen lisäämisessä on keskeinen kestävä ja läpinäkyvä osallistumista pitkällä aikavälillä edistävä tekijä.

Kansallisten nuorisoneuvostojen osallistaminen on tärkeää, ja niille tulee antaa johdava rooli ilmastoneuvoston jäsenten (= nuorten edustajien) valinnassa. Nuorisoneuvostojen on saatava itse päättää, miten edustajat valitaan ja millaista kokemusta heiltä vaaditaan. Hyviä esimerkkejä toimivista järjestelmistä on jo olemassa, esimerkiksi Tanskan nuorisoneuvosto DUF.

Nuorten ilmastoneuvostojen roolin ja toimintaperiaatteiden tulee olla selkeitä. Nuorisoneuvostot eivät halua ilmastoasioista kiinnostuneiden nuorten keskustelukerhoja tai pinnallisen nuoriso-osallistumisen ryhmiä, jotka vain esittelevät nuoria edustajia otollisissa tilaisuuksissa. Nuorten ilmastoneuvostoilla tulee olla vakavasti otettava rooli neuvoo-antavana elimenä päätöksenteossa.

Käytännössä kyse on enää Norjasta ja Islannista; Suomessa käydään jo Allianssin ja ministeriöiden välisiä neuvotteluja nuorten ilmastoneuvoston perustamisesta, ja Ruotsissa ja Tanskassa on jo nuorten ilmastoneuvostot.

Nordic Youth Biodiversity Network on hyvä esimerkki nuorten yhteistyöstä ja kokemusten vaihdosta. Verkosto on inspiroinut pohjoismaalaisia nuoria ilmastodelegaatteja muodostamaan vastaavan verkoston, minkä myötä tämän ehdotuksen peräälle yhteistyölle on yhä laajempi tuki.

Ruotsissa ja Tanskassa jo toimivat nuorten ilmastoneuvostot keskittyvät ilmastoon, kun taas Suomeen on tarkoitus perustaa nuorten ilmasto- ja ympäristöneuvosto. Ilmasto- ja biodiversiteettikysymysten välinen jako ja hallinto eivät ole täysin selviä kaikissa maissa, ja eri maissa edetään eri tahdissa luonnon monimuotoisuuden ja nuorten osallistumiseen suhtautumisessa.

Nuorten pohjoismaisen ilmasto- ja biodiversiteettineuvoston perustaminen auttaa myös toteuttamaan kestäväen kehityksen tavoitetta 16, jonka mukaan kaikilla tasoilla on pyrittävä varmistamaan joustava, kaikkia koskeva, osallistava ja edustava päätöksenteko. Lisäksi nuorten suositukset edistävät kestäväen kehityksen tavoitteita 12 (kestävä kulutus ja tuotanto), 13 (ilmastotekojä), 14 (vedenalainen elämä) ja 15 (maanpäällinen elämä).

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta toteaa, että biodiversiteettikriisi ja ilmastonmuutos ovat uhka terveydelle, infrastruktuurille, elintarviketuotannolle ja muulle taloudelliselle toiminnalle. Kriisillä tulee olemaan kauaskantoiset seuraukset Pohjoismaiden hyvinvointijärjestelmille yhteiskunnan useilla osa-alueilla. Samalla valiokunta panee merkille, että nuoret ottavat aktiivisesti kantaa ilmasto- ja biodiversiteettikysymyksiin niin kansallisesti, pohjoismaisissa yhteyksissä kuin maailmanlaajuisestikin.

Valiokunnan mielestä on ylipäänsä tärkeää tukea nuorten osallistamista poliittisiin prosesseihin ja ilmasto- ja biodiversiteettikysymyksiin, sillä se vahvistaa nuorten sitoutumista ja osallistumista poliittisiin prosesseihin ja järjestelmiin sekä lujittaa heidän luottamustaan niitä kohtaan. Lisäksi se voi edistää vihreää ja kestäväää siirtymää tukevien politiikan alojen ja innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä. Valiokunnasta on tärkeää, että nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvostoille varmistetaan niiden tarvitsema taloudellinen, poliittinen ja velvoittava tuki.

Ehdotuksesta käydyssä keskustelussa sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdotti että-lauseeseen muutoksia, joiden jälkeen sen sanamuoto on seuraava:

että kuhunkin maahan perustetaan olemassa oleviin rakenteisiin perustuva edustuksellinen nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvosto, joka velvoittaa hallitusta käsittelemään nuorten ehdotuksia ja kuulemaan heitä olennaisissa ilmastoa ja biodiversiteettiä koskevilla päätöksissä ja esityksissä sekä ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston suositukset.

Keskiryhmä kannatti ehdotusta. Sosiaalidemokraattisen ryhmän ehdotus kirvoitti periaatteellisen keskustelun demokratian periaatteista ja vallanjaosta. Keskustelussa Vapaa Pohjola painotti pehmeään vallankäyttöön liittyvää riskiä, mikäli hallitukset velvoitetaan käsittelemään nuorten ehdotuksia. Myös konservatiivien ryhmä esitti huolen siitä, että ehdotuksessa jaetaan valtaa nuorisoneuvostolle. Ryhmä korosti, että valta on vaaleilla valituilla edustajilla, eikä tietyille yhteiskunnan ryhmille voi antaa erityisiä etuja muihin nähden.

Keskiryhmä totesi, että kyse on päinvastoin demokraattisten kanavien luomisesta ja demokraattisen hyväksyttävyyden vahvistamisesta muun muassa lisäämällä vuoropuhelua nuorten kanssa. Nuorten Pohjoismaiden neuvosto kannatti sosiaalidemokraattisen ryhmän ehdottamia muutoksia mutta olisi voinut kannattaa myös alkupeleistä ehdotusta.

Äänestyksen tuloksena oli, että 9 jäsentä äänesti uuden ehdotuksen *puolesta* ja 5 äänesti ehdotettuja muutoksia *vastaan*.

Valiokunta hyväksyi ehdotuksen nuorten pohjoismaisen ilmasto- ja biodiversiteetti-neuvoston sekä vastaavien kansallisten neuvostojen perustamisesta (A 1917/UHN) niine valiokunnan näkemyksiä käsittelevän kappaleen päivityksineen, jotka koskivat että-lauseen muutoksia.

Reykjavikissa 7. syyskuuta 2022

Doris J. Jensen (S)

Emilia Töyrä (S)

Eva Biaudet (r.)

Hafðís Hrönn Hafsteinsdóttir (Frlf)

Maria Gudme (S)

Mariane Paviasen (IA)

Mikko Kärnä (kesk.)

Ola Elvestuen (V)

Tove Elise Madland (A)

VARAUMA

Vapaa Pohjola ja konservatiivinen ryhmä esittivät ehdotukseen varauman.

Vapaa Pohjola ja konservatiivit pitävät tervetulleena sitä, että nuoret osallistuvat ilmastomuutoksen torjuntaan, mutta katsovat, että asiaa ei voida priorisoida pohjoismaisen hyödyn näkökulmasta. Mielestämme ei myöskään lähtökohtaisesti tule perustaa erityisiä nuorisofoorumeita, jotka eivät kuitenkaan saa konkreettista vaikutusvaltaa. Ehdotuksella ei myöskään ole oikeudellisesti sitovaa merkitystä, sillä hallituksilla ei ole velvoitetta käsitellä nuorten esittämiä neuvoja.

Vapaa Pohjola ja konservatiivit ovat sitä mieltä, että nuorten ilmastoneuvon perustaminen on asia, jota tulee käsitellä kussakin jäsenmaassa, ei Pohjoismaiden neuvostossa.

Vapaa Pohjola ja konservatiivinen ryhmä ehdottavat, että Pohjoismaiden hallituksille ei suositeta,

että kuhunkin maahan perustetaan olemassa oleviin rakenteisiin perustuva edustuksellinen nuorten ilmasto- ja biodiversiteettineuvosto, joka velvoittaa hallitusta käsittelemään nuorten ehdotuksia ja kuulemaan heitä olennaisissa ilmastoa ja biodiversiteettiä koskevissa päätöksissä ja esityksissä sekä ottamaan huomioon nuorten ilmastoneuvoston suositukset.

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Himanshu Gulati (FrP)

Sebastian Tynkkynen (ps.)

Staffan Eklöf (SD)

Vilhjálmur Árnson (Sj.)

